

PRAVICA

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1-50 — Cena: za 1 mesec Din 5-,-, za četrlet Din 15-,-, za pol leta Din 30-,-; za inozemstvo Din 7-,- (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelak, Poljski nastp št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Kaj nas volitve v Delavsko zbornico uče?

Priprave za volitve v Delavsko zbornico so pregnale mrtvilo, ki je vladalo med delavstvom pri nas, stanovska zavest delavstva je dobila novo oporo in zanimanje za stanovska delavska vprašanja se je med delavstvom zopet poživilo. Če so imele te volitve kaj smisla in če bodo imele kaj uspeha, tedaj je že samo to brez dvoma smatrati kot napredek in uspeh.

Potek volivnih priprav pa nam je v posebno jasni luči pokazal nekatera dejstva, ki smo jih sicer že prej ponovno poudarjali in naglašali. Zdi se, da je sedaj, ko se volivna borba že takorekoč bliža koncu, že čas, da te stvari prav posebej predložimo našim čitateljem in jih nanje opozorimo.

Prvo, kar smo že zadnjič podčrtali, pa se nam zdi potrebno to še enkrat poudariti, je, da so se ob teh volitvah naši socialisti pokazali v pravi luči. Ne, kot resnični prijatelji delavstva, marveč kot ljudje, ki jim je pred vsem le na tem, da bi mogli delavstvo izkoriščati v svoje sebične namene. Pokazalo se je bolj kot kdaj poprej, da je socialističnim voditeljem in agitatorjem delavec ali delavka človek in trpin samo tedaj, če se jima slepo pokori. Kakor hitro pa si upa biti drugih misli, nego mu ti gospodje predpisujejo, tedaj ravna jo z njim še slabše, kakor smo vajeni to od liberalnih kapitalistov. To, da so morali delavci do 5 km daleč hoditi po svoje glasovnice, ko bi se stvar dala na čisto enostaven način urediti tako, da bi dobil vsakdo volivno kuverto na dom ali pa v svoje podjetje, si je treba zapomniti. Kajti ta odločba naših socialističnih magnatov je imela samo namen oropati delavstvo, ki živi raztreseno od večjih industrijskih središč njegove glasovalne pravice ali pa ga izpostaviti terorju socialističnih agitatorjev. Najbolj nedemokratski način volitev, ki smo ga od prevrata pri nas imeli je bil ta, ki so ga pogruntali naši socialni demokrati. Pa bodo še vedno imeli pogum očitati drugim, da so buržuji in še vedno si bodo drznili zahtevati zase takorekoč patent na delavsko vprašanje.

Drugo, kar je treba poudariti je to: pri volitvah v Delavsko zbornico ni šlo niti najmanj za in proti delavstvu. Radi bi videli zastopnika katerekoli organizacije ali magari če hočete politične stranke, ki bi si upal v Delavski zbornici kakorkoli, pa tudi le morda prikrito nastopati proti delavskim interesom. Tu je bilo na prvi pogled očitno, da bodo in bodo morali člani bodoče Delavske zbornice v vseh strogo delavskih vprašanjih nastopati solidarno kot en mož. Zato pa bi tudi vsak pošten človek pričakoval, da bodo tu socialisti, ki so imeli vse v rokah, poskrbeli, da se izvrše volitve v Delavsko zbornico na pošten način brez nasilja. Kako naj se delavstvo brani, če bo prihodnjič prišla liberalna buržuazija in bo delavstvo pri državnozbornskih volitvah terorizirala tako, kakor so to delali socialisti pri volitvah v Delavsko zbornico. Če je delavec delavcu volk, zakaj bi mu bil liberalni kapitalist pravičnejši in milejši. Zgled, ki so ga dali naši socialistični prijatelji delavstva je zelo mikaven in le naravno bo, če ga bodo posnemali tisti, ki se niti ne hlinijo, da bi bili delavski prijatelji.

Tretje, kar so nam dosedanje izkušnje pri teh volitvah pokazale, je veliko pomanjkanje organizacije med našim delavstvom. Pokazalo se je, da

se znaten del delavstva, ki bi po svojem mišljenju in svojih nazorih pripadal našim vrstam, ni organiziran ali pa je celo organiziran pri socialistih. Če je bilo dosedaj kaj takega mogoče, se mora to sedaj spremeniti. Socialisti so jasno pokazali, da njim ne gre za delavsko solidarnost, da jim ni na tem, da bi vladal v delavskih vrstah mir in da bi res vse delavstvo v obrambo svojih interesov enotno nastopalo. Njim je vsakdo, ki ni njihovega mišljenja in ki se slepo ne pokorava njihovim ukazom, sovražnik in ga stavijo v isto vrsto, oz. ga še zapostavljajo za liberalnim kapitalistom. Zato pa je skrajni čas, da se vsaj zavedo tisti, ki so dosedaj menili, da ni nikaka nesreča, če so strokovno organizirani pri socialistih, pa drugače morda celo živahno sodelujejo pri raznih drugih naših prosvetnih ali mladinskih organizacijah. Kdor podpira socialistično strokovno organizacijo, je ravnotako nasprotnik našega kulturnega pokreta kakor mu nasprotuje tisti, ki se vpiše v socialistično »Svobodo«.

Cetrto, kar moramo prav posebej poudariti, pa je pomanjkanje našega delavskega tiska. Mi smo o tem že nešteto pisali, pa je naš glas bil le preveč glas vprijočega v puščavi. Tudi tu so ne morda nekateri, marveč ti so naši delavci mislili, da je pač vseeno ali so naročeni na »Pravico« ali ne, da imajo le kak naš list. Delo ob teh volitvah je jasno pokazalo, da bi moral brez izjeme vsak delavec ali vsaj da bi morala brez izjeme vsaka delavska družina imeti našo »Pravico«. Organizirati delavstvo brez tiska je nemogoče, dokler ne bo naša »Pravica« imela vsaj 10.000 naročnikov, toliko časa ne bomo mogli strniti vsega našega delavstva v enotno trdno in nepremagljivo fronto.

Političen pregled.

Dolgo napovedana kriza se je te dni začela svetliti na obzorju. Vsi dogodki kažejo, da bo vladna koalicija šla kmalu vsaksebi. Kako se bo to zgodilo, bodo pokazali dogodki tekom proračunske razprave v parlamentu. Značilni dogodki, med njimi bivanje Ace Stanoveviča v Beogradu, skorajšnja vrnitev Pašiča, slabi uspehi ministra v Ameriki, zlasti pa nasprotje med vladnima strankama radi proračuna, ki tekom proračunske razprave raste, ki je prišlo posebno pri proračunu prosvetnega ministra tako močno do izraza, vsi ti dogodki se gromadijo v našem notranjem političnem življenju, da bodo pretrgali sedanjí pobožni mir.

V Beogradu so aretirali mnogo komunistov. Zakaj so jih, tega oblastva nočejo razjasniti. Po inozemskih listih, zlasti ameriških, so celi romani o teh aretacijah, da je bil nameravan atentat na kralja itd. O vsem tem mi nič ne vemo. Značilno pa je, da se širijo take vesti po inozemskih listih, ker kažejo, da za njimi nekaj tiči. Vsi ti majhni dogodki so sistematične priprave na velike dogodke v notranji politiki naše vlade. Pašič je dober računar, ki hladno presoja položaj in pripravlja za Radičevce razna iznenadenja.

Veliko mrtvilo, ki je vladalo v Beogradu skoro do konca prejšnjega tedna, je počilo s pričetkom razprave o proračunu ministrstva za prosveto. Prej so bili skoro vsi člani vlade izven Beograda. Na videnje je vladal med obema vladnima strankama mir, ki pa je bil kakor tleča žerjavica. Obe vladni stranki se pripravljata na volitve, kakor kažejo shodi Stjepana Radiča in sploh njegovo nastopanje v

sedanji proračunski debati. On išče kako bi mogel dobiti za volitve zadostna in močna gesla, s katerimi bi energično posegel v boj, da zboljša svoje slabe postojanke, ki jih ima med ljudstvom na Hrvaškem.

Pašiča pričakujejo, da bo te dni prišel v Beograd in da bo spet začel krpiti razbito vladno ladjo. Ali bo Pašič ob novi krizi spet dobil vladno krmilo v roke, je pa precej težavno zatrjevati. Gotovo niso brez vse podlage vesti, da bo Pašiču naslednik kak mlajši in energičnejši poslanec, n. pr. Jovanović ali Ninčič. Obe vladni stranki hočeta pripraviti v državi tako politično stanje, da bi bile edin izhod volitve.

Finančni odbor razpravlja o proračunu prosvetnega ministra. Obljube, ki jih je Radič dajal ob raznih prilikah, ko še ni bil v vladi, so ostale samo obljube. Prej je zavračal vso odgovornost od sebe, češ, da radikali nočejo v nobenih stvareh ugoditi zahtevam njegovih ministrov. Sedaj se njemu tudi ne godi bolje, ko je sam prišel v vlado in prevzel tako važno ministrstvo kot je ravno prosvetno. Ljubljanska univerza bo tudi iz tega proračuna dobila zelo majhne kredite, desetkrat manjše kakor beograjska. — Spricho naglice, s katero dela finančni odbor sedanji proračun, je nemogoče podrobno in zadosti natančno obdelati vsega proračuna. To je tudi namen vladne večine pri razpravi. Ni ji na tem, da bi proračun res bil verna slika našega gospodarstva in dokaz pravičnega vladanja, temveč ona hoče s proračunom zadovoljiti potrebe volivnih krajev najmočnejše vladne stranke.

Poslanec Kulovec je pri razpravi o proračunu o državnih dohodkih vladi prav odločno povedal, kakšne očitne krivice dela Sloveniji. Slovenci plačujemo eno petino vseh državnih dohodkov, čeprav nas je po številu prebivalstva komaj ena dvanajstina. Nazaj nam pa od teh ogromnih vsot vlada ne da skoro ničesar. Nasprotno! Sedanje že itak neznosne davke še povečuje. Lansko leto je znašal davčni zaostanek 200 milijonov. Spricho težavnih gospodarskih razmer se bo ta številka letos gotovo podvojila in potrojila, ker ljudje ne zmagujejo več davkov.

Parlament se bo sestal v petek 29. januarja. Začel bo razpravljati o zakonu o kreditni banki. Nato pride na vrsto proračunska debata, ki bo gotovo zelo ostra. Naša dva slovenska samostojnodemokratska poslanca ne vršita svoje dolžnosti, kakor bi jo kot opozicijska poslanca morala. Raje hodita po Sloveniji in rujeta proti predstavljajci slovenskega naroda.

Kaj je Stojadinović dosegel v Ameriki, se iz dosedanjih poročil še ne da povedati. Dosedaj so prispela samo še poročila o banketih in večerjah.

Ogrska. Vse časopise se še vedno bavi s ponarejevanjem frankov v Budimpešti. Posebno je seveda prizadeta Francija, ki ima več policijskih uradnikov v Budimpešti, da sami sledujejo potek preiskave. Tudi večji francoski listi imajo v ta namen svoje poročevalce v Budimpešti, kjer hočejo pred vsem odkriti politično ozadje cele zadeve. Ogrska vlada se navidezno živahno zanima za potek preiskave, vendar je gotovo, da se domače oblasti ne bodo z afero bavile natančneje kot to zahteva gola črka zakona. Najtežje stališče dela pri tem vladi opozicija, pod katere zahtevo se je osnoval parlamentaren odbor, ki bo dobil na vpogled preiskovalne akte. Tudi emigranti, ki se živahno zani-

majo za potek dogodkov, so pridno na delu, da se razkrije pravo ozadje tega škandala. Namigavanja, da je pri vsem tem prizadet tudi princ Albreht, se zde precej verjetna. Avstrijski železničarji so te dni odkrili tudi sumljiv transport nad 40 zabojev, polnih municije, pušk in strojníc. Pošiljatev je prišla iz Italije in je bila preko Gradca namenjena na Ogrsko. Avstrijske oblasti so naročile pošiljatev ustaviti.

Rusko-kitajski spor. Precej zanimanja po Evropi je vzbudil ta teden tudi rusko-kitajski spor. General Čang-so-lin je dal namreč zapreti ravnatelja vzhodno-kitajskih železnic, Rusa Ivanova. Železnico, ki preko Mandžurije pelje v Vladivostok so namreč zgradili Rusi in jo tudi upravljajo, nadzorstvo pa po pogodbi leta 1924. izvajajo Kitajci. Rusija je vsled tega vložila pri vladi v Peking uster ultimatum, v katerem je zahtevala, da se upostavi red in Ivanov izpusti tekom treh dni. Nastalo je precejšnje razburjenje, ker je tako Čang-so-lin kakor tudi Rusija okrepila svoje čete v Mandžuriji. Največjo pozornost pa je ta dogodek obrnil nase pred vsem radi tega, ker je bilo javno znano, da je Čang-so-lin, diktatorja Mandžurije, podpirala Japonska. S tem je spor prav za prav vzbudil moč dveh vele-sil, ki se borita za svoj prestiž na Daljnem Vzhodu. Spor je sedaj poravnán, ker je Kitajska vse točke ultimatumu izpolnila.

Nemčija. V Nemčiji se mnogo obravnava vprašanje odpravnine odstavljenim knežjim rodbinam. Na predlog socialističnih strank se bo izvedlo o tem zakonu ljudsko glasovanje. Predlog socialističnih strank zahteva da se vse premoženje knežjih rodbin brez odškodnine odvzame in vporabi za javne namene. Poslopja naj se vporabijo za zdravstvene in prosvetne svrhe. — Nova nemška vlada je kot program svojega dela navedla pred vsem zaščito brezposelnih. V zunanji politiki pa bo delovala za razoroževanje in se bo udeležila prihodnje razorožitvene konference. Kar se tiče moči sedanje vlade, je treba ugotoviti, da ni posebno trdna. Že dolgotrajna kriza, ki v Nemčiji ni navadna, je bila znamenje, da je sestavljena vlada le po dolgem trudu in po precejšnjih kompromisih in omejitvah posameznih strank sredine.

Češkoslovaška. V nedeljo se je vršilo zborovanje Čsl. ljudske stranke v Brnu, na katerem je govoril tudi voditelj šramek. Poudarjal je, da stoji politično življenje še vedno pod vtisom močne zmage ljudske stranke, ker brez nje ni mogoče izpeljati nikake večje akcije in jo morajo vse stranke smatrati kot odločujoč faktor. Izjavil je, da bo Čsl. ljudska stranka tudi vnaprej gledala, da bo pri vseh državnih poslih zastopana. Opozicijo je obsojal kot slabo politično taktiko. Po najnovejših poročilih je min. predsednik Švehla začel pogajanja s Hlinko glede sodelovanja v vladi. Seveda se vrše pogajanja le v gospodarskih vprašanjih, ker je vlada menda že uvidela, da Hlinka še ni pripravljen v avtonomističnem programu in boju za federacijo Slovaške popustiti prav ničesar. Prav ima!

Romunija. Romunija bo letos prvič po svetovni vojni imela občinske volitve. Vendar je težko pričakovati, da bi moglo ljudstvo, ki je že dolgo pod najreakcionarnejšimi režimi, izraziti svojo pravo voljo. V utrditev svojega gospodarskega stanja najema vlada večje posojilo v Franciji, ki bo menda v kratkem sklenjeno.

Volitve v Delavsko zbornico.

KAJ JE ŠE STORITI ZADNJE DNI?

Dne 27. t. m. se je končalo z dodelovanjem glasovnic v obrate z nad 20 delavci. Tudi osebno ne morejo več dvigniti glasovnic oni, ki tega niso storili do 27. t. m. Mi smo sicer zahtevali, da se vsem onim, ki ne bi svojih glasovnic dvignili osebno, pošljejo iste po pošti na dom. Pravega odgovora v tem oziru nismo prejeli in še danes ne vemo točno, katerim volivcem so krajevni odbori poslali po pošti. Je pa gotovo, da so prejeli mnogi te dni glasovnice po pošti, zato je treba stopiti s takimi takoj v stik, da odda vsak, ki je našega krščanskega mišljenja svojo glasovnico za listo »Jugoslovanske strokovne zveze«. Gotovo je, da še mnogi svojih glasovnic niso oddali svojim zaupnikom. Dolžnost naših zaupnikov je, da obiščejo te dni vsakega našega volivca in volivko, da jim odda svojo glasovnico. Nobena glasovnica ne sme ostati doma. Pravilno opremljene glasovnice naj naši zaupniki zberejo in jih pošljejo zapečateni priporočeno na glavno tajništvo Jugoslovanske strokovne zveze v Ljubljani, Stari trg 2, I. nadstr.

ŠE ENKRAT!

Oddajni listek, ki je na kuverti zadaj prilepljen se ne sme odtrgati. Vsak volivec in volivka se na ta oddajni list podpiše. Kdor ne zna pisati, se podkriža, ime volivca pa podpiše naš zaupnik. V kuverti se mora dati glasovnica, ki jo vsak prejme s kuverti in ki nosi podpise dr. Mrak, Čobal in Čelešnik. Poleg te glasovnice se da v kuverti še naš glasovalni listek na katerem je tiskano:

Glasujem za listo krščansko socialnega delavstva, katere nosilec je Franc Terseglav in katero je predložila Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani.

Ko je to dvoje v kuverti, se ista dobro zalepi in odda našim zanesljivim zaupnikom.

KOMU SE IZROČE KUVERTE?

Opremljenih kuvert naj nihče ne pošilja sam po pošti, niti jih sam ne odda 2. februarja na volišču, ampak v vsakem kraju naj naši zaupniki zberejo vse prav opremljene glasovnice od vseh volivcev in volivk, ter jih skupaj v posebnem ovitku pošljejo na naše tajništvo priporočeno tako, da prejmemo zadnje pošiljkatve naj-

kasneje dne 6. februarja t. l. v Ljubljano na Jugoslovansko strok. zvezo.

ZELO VAŽNO!

Za katere volivce in volivke je ugotovljeno, da niso dvignili sami, ali prejeli kuvert od zaupnikov naših nasprotnikov, ki so delili v obratih kuverte, naj o teh sestavijo naši zaupniki takoj točne sezname, v katerih je zabeležiti točno ime, tekočo številko in stran volivnega imenika. Take sezname je poslati glavnemu tajništvu Jugoslov. strok. zveze v Ljubljani vsaj do 2. febr. t. l. Tak seznam naj se napravi povsod tudi o vseh onih ki so odpotovali, bili odpušteni ali umrli, samo da so bili še 5. dec. 1925 v obratu zaposleni, pa niso iz enega ali drugega vzroka prejeli glasovnic. Nevarnost obstoja, da bodo take nedvignjene glasovnice oddane vseeno za naše nasprotnike, kar pa morajo predstavniki naše liste preprečiti tedaj, ko bo kuverte sprejemal in oddane glasovnice ugotavljal, glavni volivni odbor v Ljubljani. — Zaupniki naj izvrše to hitro in točno. Slepjarje je treba strogo kaznovati.

KOMISAR MINISTRSTVA V LJUBLJANI.

Z ozirom na teror in velike volivne sleparije naših nasprotnikov pri volitvah v Delavsko zbornico je poslal minister za socialno politiko v Ljubljano svojega zastopnika, da se na licu mesta prepriča o resničnosti pritožb. Komisar g. Konštatinič je zasljal zastopnike vseh kandidatnih list, glavni volivni odbor in preiskal je tudi razmere v Okrožnem uradu za zav. delavcev. Komisar je ugotovil velike goljufije in zlorabe naših nasprotnikov pri teh volitvah. Izjavil je, da bo takoj o tem poročal g. ministru za soc. politiko. Zastopnik Jugoslovanske strokovne zveze poslanec Fr. Smodej je predlagal, da se te volitve takoj ustavijo, se spremeni volivni red, (glasuje naj se s kroglicami) ter se razpišejo nove volitve, katere naj vodijo pošteni ljudje. Gosp. Bernot se je tej izjavi pridružil. Zastopniki Radičeve in demokratsko nar. socialistične liste so se obnašali medlo, g. Svetek za socialne demokrate in komuniste se je pa strašno blamiral, ker je skušal zagovarjati nedemokratska načela, teror in sleparije.

* * *

Združeni socialni demokratje in komunisti se že lasajo med seboj. — Sliši se, da je neki velik in upliven gospod zagotovil v Belgradu gospodom, da ako dobijo pri volitvah v De-

lavsko zbornico socialni demokratje proste roke, je konec komunistov v Sloveniji zagotovljen. Ali so s tem v zvezi aretacije tistih slovenskih komunistov, ki nočejo trobiti v reakcionaren Kristanov rog, se še ne ve. Ako se izvejo take reči, ni čuda, če enotnost poka.

† Dr. Ljudevit Perič.

Vse delavne sloje mesta Ljubljane je dne 21. januarja hudo pretresla nepričakovana vest o smrti bivšega župana in gerenta, odvetnika dr. Ljudevita Periča.

Doba dr. Peričevega županovanja bo ostala neizbrisno zapisana v srcih vseh, ki čutijo z delovnim ljudstvom. Do njegovega županovanja je vladala na ljubljanskem magistratu liberalna buržoazija, ki trpljenja delovnih slojev ni razumela, vsled tega tudi ne upoštevala. Dr. Perič, pošten in značajan socialist, pa je bil izvoljen od znamenite »Zveze delovnega ljudstva«, ki se je stvorila iz krščansko-socialne »Delavske zveze«, »Neodvisne delavske stranke« in »Socialno-demokratske stranke«. V tej »Zvezi delovnega ljudstva«, ki je slovela na pozitivnem delovnem programu, je imel pokojni dr. Perič priliko, da je izpeljal vse načrte, ki jih je hranil v svojem srcu. Zato pa se je lotil županskih poslov z vsemi svojimi močmi in neutrudljivo delal, da bi v ljubljanski občini uresničil delovni program svoje zveze. Vsi ljubljanski zatirani sloji so dobili pri njem zaslombo, posebno pa še mestno delavstvo, ki je poprej pod liberalnim režimom veliko trpelo. Poleg neštevilnih drugih zaslug za napredek ljubljanskega mesta, je najznačilnejše za njegovo županovanje to, da je Ljubljana na socialnem polju zelo napredovala. Zato pa njegovo delo ni bilo brez težav in bridkosti. Od ljubljanske buržoazije je doživljal njegov občinski svet neprestane ovire, dokler se ni posrečilo demokratski gospodi proti volji velike večine ljubljanskega prebivalstva s pomočjo centralne vlade v Belgradu doseči razpust občinskega sveta.

Zapustil je ljubljanske delovne sloje po zaslugi PP-režima zopet demokratskim gerentom, sam pa je z Bogom spravljen odšel po večno plačilo. Njegovo plemenito in očetovsko delo za revne bo ostalo v trajnem spominu vsem, ki uživajo sadove, in vsem, ki čutijo z njimi.

Svojemu bivšemu županu in vzor poštenjaku ohranimo trajen spomin!

Bog naj mu obilo poplača njegovo ne-sebično delo in veliko požrtvovalnost!

Jugoslov. strokovna zveza.

Zveza tovarniškega delavstva.

Skupina kleparjev in inštalaterjev v Ljubljani ima svoj redni sestanek v nedeljo dne 31. januarja. Vsled važnosti sestanka se vabijo k udeležbi vsi člani. — Tajnik.

Jesenice. Tukajšnja skupina S. Z. T. D. je imela v nedeljo 24. januarja svoj redni občni zbor. Slišali smo poročila starega odbora, ki pa niso bila zadovoljiva, vsled težav, ki jih je imel stari odbor. Upajmo, da bo novi odbor, ki je postavil na svoje prvo mesto mladega in agilnega človeka, imel moč, da bo lahko skupino spravil v delovni pogon. Največ pa nam da garancij dejstvo, da so se med nami razgibale mlade moči za naš strokovni pokret. Zato pa z veseljem na delo Vi mladi pionirji našega strokovnega pokreta. Delu slava! Delu čast!

Kmetijski delavci.

Strokovna zveza kmetijskih delavcev, skupina Cven ima dne 7. febr. 1926 svoj redni občni zbor popoldne ob 1. uri v hiši predsednika na Cvenu s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo in poročilo predsednika; 2. pregled računov; 4. volitev predsednika, tajnika, blagajnika in ostalega odbora; 5. predlogi in slučajnosti. Ako ob določenih uri zbor ne bo sklepčen, se čez pol ure vrši drugi občni zbor z istim dnevnim redom in na istem prostoru ob vsakem številu članov. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor. Jože Markovič, predsednik, Karol Špur, tajnik.

Društvo di'lom'iranih babic.

Zdramite se! V marcu ali aprilu se vrši občni zbor. Eno leto bo že kmalu, odkar smo se zadnjič sestale. V minulemu letu se je dalo jako malo napraviti, to pa vsled vedno menjajočih se vlad ter nezavedanja članic. Skrajni čas bi že bil, da bi se zavedala vsaka članica svojih dolžnosti. So članice, ki že za celo leto niso plačale svoje članarine. Društvo, ki se hoče uveljavljati, mora imeti vedno sredstev na razpolago. Odbor je na svoji zadnji seji pretresal o tem, kaj naj se ukrene s članicami, ki ne plačujejo redno svoje članarine. Skle-

A. Marby:

Hanka.
Lužiško-srbska povest.

27

Hanka je molčala. Vsa v zadregi je povsela oči. In ko je zdravnik videl, kako se je menjala barva na njenem lepem obrazu, tudi ni rekel ničesar več, ampak se je samo nasmešnil tiho predse. Ali se je morda nehote dotaknil nečesa, kar naj bi se kmalu res zgodilo?

Takoj pri prvih predmestnih hišicah je Hanka stopila z voza. Tesno ob rečici, ki se je vila kakor pas okoli mesta, je stanoval barvar, kateremu je prinesla nekaj preje v delo.

»Zelet bi, da bi bila spet doma na varnem, Hanka. Poglej, kako se je pooblačilo. Kar po snegu diši,« je rekel zdravnik in v skrbeh motril sivo-bele oblake, skozi katere je prosevalo solnce medlo kakor okrogla brezbarvna lisa.

»Že mogoče,« je prikimala mlada Lužičanka. »Toda zaradi mene ne bodite v skrbeh, gospod doktor. Upam, da bom še o pravem času doma.«

Lahko in spretno je skočila z voza, vzela veliko košaro, segla zdravniku v roko in se mu še enkrat toplo zahvalila za prijaznost.

»Že dobro že dobro,« se je branil in se prijazno smehljaj. »Meniš, da mi družba tako lepega dekleta ni všeč? ... Sicer pa, kaj sem hotel še reči, Hanka,« — pridržal je njeno roko še za trenutek v svoji — »izgovorim si, da me boš povabila k svoji poroki. Meniš, da bi ne bil še postaven drug ... kaj?«

Živo je zardela. »Na to bodete morali še dolgo čakati, gospod doktor,« je zajecjela zmedeno, ko je že hitro odhajala.

Zdravnik je gledal za vitko postavo, dokler ni izginila v barvarjevi hiši. »Krasno dekle, ki bi se moglo meriti z marsikatero občudovano mestno le-

potico!« se je namuznil predse. Nato se je udobno naslonil v vozu, potegnil višje svoj topli plašč in se tesno zavil vanj. Imel je še dobro uro poti do svojega doma v okrožnem mestu Hočebusu in sedaj, ko se je pooblačilo popolnoma, je začel pihati močan in strupen mrzel veter.

Tako hitro, kakor je Hanka upala, se njeni različni posli niso dali opraviti. Zamudila se je dalje, kakor ji je bilo ljubo zaradi vremena, ki se je kazalo bolj in bolj neprijazno. Vendar pa ni hotela pustiti svojih opravkov neizvršenih, ker je imela daleč do doma in je le poredko prihajala v mesto.

Mesto! To ponosno ime je nosil neznanen tržič, kojega odlike in znamenitosti je tvorilo samo obširno sejmišče in častitljiva cerkev z nenavadno visokim zvonikom, s katerega se je nutil krasen razgled daleč naokoli.

*

Kratki novembrski dan se je že umaknil večernemu mraku, ko se je Hanka končno napotila proti domu. Začel je padati sneg, za kar se pa sprva ni dosti menila. Krepko je korakala po cesti, prav zadovoljna, da je vse tako dobro opravila in ničesar pozabila. Njena prostrana košara je bila zvrhoma polna. Prav na dnu je ležalo lepo suknjo za očetovo obleko in blago za božično darilo materi. Nato šivanke, sukanec, trakovi, sladkor, kava, sol in razna druga potrebna drobnjava. V kot prav na vrh je položila nekaj svežih žemelj in zavitek tobaka.

Tako je nosila deklica precejšnje breme, ki ga sprva res ni mnogo čutila, ki jo je pa pomalem začelo težiti bolj in bolj, kakor se je slabšala pot.

Začelo je vedno bolj snežiti in kmalu se je znašla sredi zapuščenih cest v najhujšem meteu. Sivi oblaki so se spuščali niže in niže in kar suli na pokrajino svoje bele kosmiče. Ne dolgo in zemlja je sličila ogromnemu mrtvaškemu prtu, kjer se je komaj za silo razpoznavala pot.

Hanki se je zdelo, da se nahaja sama samcata sredi takega belega oblaka, ki se je zgostil do neprodinosti. Kajti videti ni mogla niti dva koraka naprej, in povrh — naj si je potegnila naglavni robec še tako globoko na čelo — ji je gnal ostrí severozapadni mrzel snežnik v obraz in oči, da jo je bolelo, kakor bi jo kdo zbadal s tisoč šivan-kami. Hoditi je mogla samo počasi in vedno počasneje, neprenehoma so jo ovirali snežni zameti, da si je morala z vso močjo gaziti pot. Pogosto je vsa zasopla obstala in predevala težko košaro sedaj z leve na desno roko in sedaj spet z desne na levo.

Kako dolgo je pač že medpotoma? Zdi se ji da že dolgo, strašno dolgo, saj jo utrujene noge še komaj nosijo. Da bi sedla, samo za trenutek, da bi počila? Toda ne! Dobro je vedela, kako nevarno je počivati v takem vremenu, kako lahko se slabost še poveča, dokler onemoglega potnika ne premaga spanec, in ga ne najdejo, dostikrat šele po mnogih dneh, zmrzlega napol zasutega pod snegom.

Kar zgrozila se je, ko je pomislila na tako usodo in zbrala je na novo vse svoje moči ter korakala dalje. Skrivljene vrbe na desni in levi ji pravijo, da se nahaja še vedno na pravem potu. Pojavljajo se in izginjajo kakor čudne pošasti — sedaj pritlikavo majhne, potem spet orjaško velike, z nizko visečimi in s snegom pokritimi vejami. Hanki so dobrodošle, ker ji kažejo pot; nič se ne prestraši, če zleti zdaj pa zdaj z njihovih zasneženih vej kak krokar, neslišno, ali pa zaperno kričoč. Nasprotno, vselej jo prešine pomirljiv občutek, da ni ona sama edino živo bitje v tej strahotni noči.

Naprej — naprej! Saj vendar ne more biti več daleč do doma! Ah, kako bi se oddahnila, ko bi zagledala luč pri prvi vaški hiši! Toda naj napenja oči še tako, da jo bolijo — nobena tolažilna iskrica ne prodre gostega zastera.

Še več — »Večni Bog!« krikuje vsa prestrašena in obledi. »Kaj je to?« — Nobenega drevesa, nobenega grma več ne vidi, vsa znamenja so zginila — nevede je zašla s prave poti!

nilo se je soglasno, da se bodo take članice iz društva črtale, posledice si naj pa pripišejo same sebi.

O starostnem zavarovanju smo že pisale in se tudi že tozadevno pobrigale na merodajnih mestih, toda povsod smo našle le gluha ušesa. Država se za nas zaenkrat prav nič ne briga. Treba bo v tem oziru še mnogo truda, če bomo hotele vsaj malo slediti našim poklicnim tovarišicam v sosednjih državah. Zanašale bi se še edino lahko na samopomoč, če bi med našimi stanovskimi tovarišicami zavlada prava zavednost. Toda pomislite, da je v sami Sloveniji 700 babic, od katerih je organiziranih samo 300 in še od teh je plačalo svojo članarino samo polovico. To je žalostna slika, ki da razmišljati.

Prometna zveza.

Kaj nam je potrebno?

(Nadaljevanje pod tem naslovom v prvi številki »Pravice« t. l.)

V zadnjem članku smo čitali med drugim, kdo naj vodi strogo strokovno železničarsko organizacijo? Rekli smo predsednik in kakšen mora biti ta predsednik smo tudi čitali, da pa še s tem ni vse izpopolnjeno, treba še dalje poučiti železničarje posebno pa še neorganizirane.

Torej predsednik strogo strokovne železničarske organizacije mora biti popolnoma neodvisen od političnih strank ter ne sme absolutno nikake vloge imeti na političnem polju, ampak mora posvetiti popolnoma svojo moč in zmožnosti le strokovnemu delovanju.

Za tem pa pridejo odbori, ki jih imamo več vrst; tako na primer imamo centralni odbor, izvršilni odbor, posvetovalni odbor itd. Vsi ti odbori imajo važne naloge.

Centralni odbor ima jako veliko in važno nalogo. V tem odboru morajo biti zbrani najboljši člani organizacije, kateri vodijo in nadzirajo delovanje celokupne organizacije. Nadalje morajo biti v tem odboru ustanovljeni odseki za posamezne stroke in večje kategorije celokupnega železničarskega stanu. Ti odseki rešujejo vse došle prošnje in pritožbe svojih članov, delajo urgence in izvršujejo tudi razne intervencije pri merodajnih faktorjih itd. Nato sledi posvetovalni odbor. Ta odbor zbira razne podatke in daje nasveti ostalim odborom. Izvršilni odbor ima tako rekoč najbolj odgovorno delo, katero mora izvršiti in odglasovati kolikor dopušča pravila in njih poslovnik, da imajo korist vsi člani in da organizacija napreduje. Da pa imajo vsi ti razni odbori zadosti gradiva od zunaj in da so poučeni ter obveščeni o vseh dogodkih in drugih važnih rečeh, kakor tudi da točno izvršujejo njim poverjeno nalogo, je pa odvisno od vseh članskih zaupnikov, kakor tudi članov samih. Slednjih dolžnost je, da držijo vedno strogo kontrolo nad vsemi odbori in da donajajo ali pošiljajo ves material takoj osrednjemu odboru in tudi takoj zahtevajo vse tozadevne podatke kakor tudi pojasnila in eventuelna navodila itd. Torej tovariši železničarji, izvolite si take zaupnike, v katere boste imeli popolno zaupanje. Kakor hitro pa se opazi, da zaupnik izvoljen od svojega članstva, ne izvršuje ali celo zanemara svojo dolžnost, ali pa sploh noče izvrševati, kar je pri izvolitvi prevzel, v tem slučaju je dolžnost članov, kakor tudi njegovega namestnika, da o tem takoj obvestijo centralno organizacijo, katera vse potrebno ukrene, da se stvar razčisti. Vidite tovariši, to nam je vse potrebno, če hočemo imeti red in disciplino v svoji organizaciji ter dovesti naše organizacijsko delovanje do one moči, da se bo na vseh merodajnih mestih moralo upoštevati in da bo železničarski glas res železen glas, kateri se bo tudi moral slišati na vseh merodajnih mestih tja dol v Belgrad, kjer se nam deli naš bori železničarski kruh.

Zato pa moramo iti s polno paro in s treznim razumom na delo ter strniti vse one vrste železničarjev, kateri so še raztreseni ter žive brez pastirja, da jih pokličemo in zberemo

vse skupaj v eno čredo, v kateri bomo imeli priliko se sporazumeti in zediniti naše misli ter tako stati vsi skupaj kakor železen steber na braniku naših starih pravic ter potom skupnega delovanja se bojevati za naše stare pravice in za pridobitev novih pravic.

Tovariši, ako delamo skupaj na eni železni cesti naj bo tudi naš boj železen. Šele takrat, ko bodo videli vsi razni gospodje, kateri odločujejo o našem kruhu, da smo mi in naše misli složne in nezlomljive kakor železen steber, šele takrat bodo prišle naše prošnje in naše opravičene zahteve do veljave in takrat šele lahko pričakujemo od naše organizacije sigurne uspehe. Dokler pa tega ne bo in dokler se železničarji ne bodo spametovali in začeli resno misliti, da je položaj železničarja, posebno pa delavca že skoraj ogrožen in dokler ne bo popolne složnosti ter enotnosti železniškega proletarijata, tako dolgo nas gospodje pri zelenih mizah ne bodo slišali, nas ne bodo hoteli razumeti in tudi upoštevati. To nas uči že sedaj dolgoletna skušnja in boj.

Zato pa ponovno kličemo vsem zavednim železničarjem, da naj prebudijo slehernega neorganiziranega železničarja ter ga pouče in pojasnijo kaj je organizacija, kakšna je ta organizacija in da so v tej strogo strokovni železničarski organizaciji res samo strokovnjaki, ki se ne ozirajo na nobeno politično stranko, ampak delajo na to, da zedinijo vse železničarje v eno strokovno železničarsko organizacijo, v kateri vlada red, poštenost in odkritosrčnost. Kajti le s poštenim delom si bomo zagurali naš položaj in z odkritim delovanjem priborili nazaj naše stare pravice in po možnosti tudi še druge ugodnosti, katere smo že imeli. To pa le tedaj, ako bomo vsi skupaj kot en moč in kakor skala stali organizirani na braniku v eni in edini železničarski organizaciji in to je v naši Prometni zvezi.

Delavska zveza.

Vsem okrajnim delavskim zvezam Slovenije. Ker namerava centralno tajništvo Delavske zveze izvesti popolno reorganizacijo v področju svojega delokroga, ter pripraviti v tekočem letu organizacijo vseh Okrajnih delavskih zvez k agilnemu delovanju za uspešno dosego naših velikih ciljev, pozivlja tem potom iste, da v najkrajšem času dopošljejo na naslov »Centralno tajništvo Delavske zveze« Ljubljana, Stari trg 2/I. seznam sedaj obstoječih odborov, z natančno navedbo funkcije in naslova posameznega odbornika. — Nadaljnja obvestila »Delavske zveze« objavimo v »Pravici«. — Tajnik.

Andrej Mir:

Delavski naraščaj in samoizobrazba.

Če pogledamo nazaj in primerjamo svet pred nekoliko leti in sedaj, uvidimo, kako se vse izpopolnjuje, vse modernizira. V tovarnah vidimo, kako so te čimdalje bolj in v večjem obsegu opremljene z modernimi in najnovejšimi stroji, ter vedno bolj nadomešča delavca povsod umetna gonilna sila. To vidimo v tovarnah in raznih podjetjih po mestih, a sčasom bomo uvideli in vidimo lahko že sedaj, da se je pričelo z umetnimi pripravami tudi obdelovanje polja in vinogradov. To vse mirno gleda naš delavec, viničar ne vedoč, da mu preti strašna brezposelnost, ako bo šlo tako naprej. Prav malo se zaveda in čuti potrebo, da se času primerno in potrebno dvigne tudi on, ter z vso vmeno prične s protibrambo ter se tako reši gotove propasti v bodoče. Naš delavec živi takorekoč samo v sedanosti, skrb za vsakdanjo življenje mu zamori vsako misel za zaščito sebe in svojega stanu.

Pri pogledu na vse to, nas navdaja misel kaj je temu vzrok in kako našemu delavcu in viničarju od pomoči?

Glavni in največji vzrok, da se on tega ne zaveda in tega ne čuti je, da

je tekom celega njegovega življenja tako navezan na svoj vinograd in njega opravilo, da mu sploh javno življenje ni znano in ga prav nič ne zanima kako se preobrazuje in preustvarja svet, če ravno njemu v bližini. Vse, kar mu je novega, najde v svojem glasilu »Pravica«, če jo sploh bere. Večkrat pa sploh ne razume, kaj bere in mu je svetovno gibanje delavstva vseh strok vsled tega naravnost postranska stvar.

Viničarski sin ali hčerka, ko dovrši ljudsko šolo, ako mu ni dana prilika, da se izuči v kakem rokodelstvu, je prisiljen, da vzame motiko in kramp v roke in nastopi truda in znoja polno pot na polju, travniku in vinogradu. Tako se od svojega 14 leta naprej uči praktično vsega opravila, ki ga kot viničar in poljski delavec mora znati. O kaki umski izobrazbi tukaj ni niti govora. Marsikateri viničar se tudi zaveda, da bi bilo prav dobro in koristno, ako bi se njegov otrok po dokončani ljudski šoli še nadalje učil in vežbal v kaki vinarški in sadjarski šoli, toda za to treba sredstev, treba denarja. Ali naj viničar od svoje prav skromne plače vzdržuje svoje otroke v strokovnih šolah? Na kaj takega mu sploh ni misliti. Toraj mu mora samo ljudska šola zadostovati za celo življenje. Zato tudi ni čudno, da kot samostojen viničar ne misli in se ne briga za drugo, kakor da v polni meri zadosti dolžnostim viničarskega stanu.

Tukaj vam je dragi viničarji, gojitelji in varuhi lepih vinogradov na zeleni Stajerski, podan jasen pregled koliko vam je moči storiti za vašo duševno kulturo in izobrazbo, ter vam dovolj jasen vzrok, zakaj ravno viničar stoji glede izobrazbe na tako nizki stopnji. Tukaj nastane vprašanje, kako in na kateri način se mora ta brezupni položaj, ki ga gotovo čakajo težke posledice, zboljšati in vsemu delavstvu zagurati njega obstoj in interes v bodoče. Moramo priznati, da je isto odvisno in mogoče le od delavstva samega. Treba je misliti, prav resno misliti na samopomoč, na samoizobrazbo. Ako pa hočemo kaj doseči, moramo obrniti vso pozornost in vso skrb naši mladini, ki je odrasla ljudski šoli, to je naš delavski naraščaj. Iz tega naraščaja moramo vzgojiti prave delavce, viničarje, ki bodo neustrašeno braili pravice in interese našega toliko teptanega stanu. Naš nepozabni voditelj dr. J. E. Krek je na svojih shodih temeljito poudarjal, da je ravno delavska mladina izobrazbe najbolj potrebna. Zato se je še pred kratkim ustanovila taka šola, ki nadomeštuje delavski mladini srednje in visoke šole, z imenom svojega ustanovitelja, to je Krekova mladina. Ta krščanska vzgojna organizacija nudi našemu delavskemu naraščaju vse, kar mu je v njegovem stanu tako neobhodno potrebno. Nje naloga je poučiti vso delavsko mladino v vseh vprašanjih in problemih, ki se tičejo celokupnega delovnega ljudstva, katere bi moral znati in razumeti vsak zaveden delavec. S svojimi sestanki in poučnimi predavanji hoče našo mladino že od rane mladosti navdušiti za treznostno in zmerno življenje ter odločno pobijati in odpravljati škodljivo in pogubonosno uživanje alkoholnih pijač, ki je v naših krajih še žalibog v navadi. Navdušiti hoče tudi naš delavski naraščaj za čitanje lista »Pravica«, da jo že v mladosti z veseljem čitajo in marljivo širijo in tako dobijo pregled in pojmo, kako se giblje in organizira delavstvo po širnem svetu.

Obracam se do vas delavci, viničarji, očetje in matere, da daste svojim otrokom priliko stopiti v naše vrste pod okrilje te velevažne delavske organizacije Krekove mladine, kot naraščaj že od 14. leta naprej, ter tako zagotovite svojim naslednikom boljše čase. Iz tega naraščaja hočemo vzgojiti prave in požrtvovalne delavce v Krekovi mladini, ki bodo pozneje kot možje pravi zvesti člani ter voditelji naših strokovnih organizacij, od katerih je odvisna naša moč in naša zmaga.

Težke in ljute boje so imeli naši predniki za svobodo in pravice delavstva, hude in trudapolne boje smo

doživeli mi, in lahko si predstavljamo koliko boja za pravice in enakopravnost delavca pa še čaka naše potomce. Naša sveta dolžnost je, da pripravimo na to vso našo kršč. delavsko mladino že sedaj, da ne bo prepozno.

Zato pa ne zamudite prilike, ki vam jo nudi vzgojna organizacija delavskega naraščaja Krekova mladina, ki skrbi in dela za to, da bomo mi ali naši nasledniki deležni popolne zmage delavstva na podlagi krščanskega socializma.

Tedenske novice.

Izpit za strojnika je napravil v Ljubljani tov. Andrej Semenič, strojnik v mestni klavnici v Mariboru. Našemu tovarišu iskreno čestitamo!

Smrtna kosa. V Trnovem na Krašu je umrl ondodni dekan, župnik in duh. svetnik dr. Jožef M. Kržišnik. Pokojni g. dekan je bil med primorskimi Slovenci neutrudljiv delavec na dušnem in prosvetnem polju in vsled tega zelo priljubljen. Pokojnik je bil rojen pri sv. Lenartu nad Škofjo Loko. N. v m. p.!

Promocija. Za doktorja prava bo v soboto, dne 30. t. m., promoviral odvetniški kandidat gospod Aleš Stanovnik, referent na našem I. kršč. socialističnem kongresu o »Delavstvu in dijaštvu«. Našemu prijatelju najiskreneje čestitamo!

Proglasitev blaženim. Lavantinski škof dr. Andrej Karlin je storil v Rimu vse potrebne korake, da se začne akcija proglašitve škofa Antona Martina Slomška blaženim. V kratkem se bo sestavila komisija, ki bo začela z delom.

Znak časa. Pri mesarju Josipu Jelenču v Ljubljani so dobili na domačem hlevu zmrznjenega 56 letnega brezposelnega delavca Iv. Kramarja. Pred nekaj dnevi je prišel iz bolnice, in v času, ko se raja in pleše, drugi pa stradajo, zmrznil.

Srečna služkinja. Glavni dobitek loterije Dijaškega podpornega društva, Fordov avto, je zadela gđ. Marija Ogrin, služkinja v Mengšu.

Vse pride na dan. V Leskovcu pri Slov. Bistrici so našli koncem decembra v svojem stanovanju užitarico Marijo Petek mrtvo. Na njenem obrazu je bilo opaziti odtise prstov. Njen zet je pojasnil to dejstvo s trditvijo, da je ranjka par dni prej padla. Umrlo so nato pokopali. Kot vzrok smrti so navedli oslabelost. V zadnjem času so pa začeli ljudje govoriti, da je umrla Marija Petek nasilne smrti. Ljudski glas je označeval kot morilec njenega zeta Jožeta Gmajnarja. Vsled teh govorov so Petkovo izkopali in pregledali. Pri tem so ugotovili, da je imela zlomljenih tudi par reber. Na podlagi te ugotovitve so Gmajnarja, o katerem je bilo znano, da je svojo taščo že večkrat pretepala, aretirali.

Šentpeterska orlovska srenja v Ljubljani priredi s sodelovanjem orliških krožkov telovadno akademijo dne 2. februarja 1926. (na Svečnico) ob 8 zvečer v Društvenem domu v Mostah z zanimivim sporedom. Vljudno vabljeni. Vstopnice se dobijo pri br. Gradišku v Zadrugi gospodarski banki od 8—12 in od 2—6 zvečer, in sicer do ponedeljka zvečer. V torek, dne 2. februarja, se dobijo vstopnice v Društvenem domu v Mostah od 10 do 12 in od 2 popoldne naprej.

Stekli psi v Ptuj. Pretekli teden sta v Ptuj in okolici dva stekla psa ogrizla sedem oseb. Enega od teh psosv je orožništvo ustrelilo, dočim drugega niso takoj izsledili. Ogrizene osebe so bile prepeljane v Pasteurjev zavod v Celje.

Nov premogovnik. Pri št. Ilju pri Špilju so naleteli na ležišča premoga. Nadejajo se, da je zaloga premoga bogata.

Električni tok ubil konja. Vprega trgovca Sekulića v Belgradu je prišla po neprevidnosti v stik z električnim vodom. Konja sta bila vsled močnega toka takoj mrtva, trgovec pa se je srečno izognil smrtnemu toku.

Velika železniška nesreča. Pri postaji Novi Dalj pri Osijeku se je zadnji petek ob 9. uri dopoldne osebni vlak z vso silo zaletel v tovorne.

Lokomotiva osebnega vlaka je bila čisto razbita in več vagonov zelo poškodovanih. Vlakovodja osebnega vlaka je bil težko ranjen, manipulant pa je izgubil nogo. Trgovski potnik Wieser je bil na mestu mrtev, drugi potniki pa več ali manj poškodovani. Ranjeni so dobili takojšnjo pomoč.

Obisk bolnic v Sloveniji. V bolnicah v Sloveniji je bilo v času od 26. decembra 1925 do 2. januarja 1926 2818 bolnikov.

Železniška nesreča. Brzotovornemu vlaku, ki je zadnji četrtak vozil iz Ljubljane, sta 1 km pred postajo Rajhenburg skočila s tira dva vagona. Strojvodja je potreboval precej časa, da je mogel ustaviti lokomotivo, ki je vlekla za seboj iztirjene vagona. Proga je bila v dolžini par sto metrov razdrta. Človeških žrtev ni bilo, materialna škoda pa je bila velika.

Zlat denar. Finančno ministrstvo je naročilo pri francoski kovnici nov zlat denar z reliefom kralja Aleksandra. Napis bo izdelan v latinici. Naročenih je 1 milij. zlatnikov, ki imajo biti izgotovljeni do konca meseca julija t. l.

Letošnji velesejem se bo vršil v času od 26. junija do 5. julija.

Žrtev alkohola. V potoku Brvah pri Cerkljah ob Krki je utonil in zmrznil Oštir Martin iz Izvira. Vračal se je ponoči vinjen iz vinograda, kjer so pripravljali kole za trte.

Znižanje cene tobaku za noslanje. Uprava državnih monopolov je znižala z novim letom ceno tobaku za noslanje od 100 Din na 60 Din za 1 kg. Ta tobak je sedaj v prodaji v paketih po 100 gramov za 6 Din.

Nove hiše v Zagrebu. Lansko leto je bilo zgrajenih v Zagrebu 338 novih hiš, in sicer 2 štirinadstropnih, 14 dvonadstropnih ter 60 enonadstropnih.

Znižanje cen svinjskemu mesu v Zagrebu. V Zagrebu so znižali cene svinjskemu mesu, slanini in masti. Najvišje cene so sedaj sledeče: špeh 18 Din, mast 22 Din, pleča in rebra 18 Din.

Nenavaden vzrok smrti. V Novem Sadu se je obesila v policijskih zapori neka ciganka. Napisala je, da gre v smrt ob žalosti, ker je bil njen mož ravno isti dan izpuščen iz zapora, ko je bila ona aretirana, tako da da ga ni mogla videti.

Število orožnikov v Jugoslaviji. Pri nas imamo 20.000 orožnikov, 500 častnikov, 22 podpolkovnikov, 13 polkovnikov in 3 generale.

V dobi socialnega skrbstva. V neki belgrajski hotel je dospel star Polak — Fran Podvinski. Prišel je obiskat svojega sina, pri katerem je upal najti preskrbo. Nada se mu je izjalovila in mož je izvršil samoumori. Našli so ga umirajočega; brž so ga naložili v kočijo in odpeljali v občinsko ambulanco. Tam ga niso hoteli sprejeti in moža so odpeljali v bolnico. Namesto da bi dali umirajočemu kotic, kjer bi mogel mirno izdihniti, so ga zavrnili, češ, da nimajo prostora. Mož so znova odpeljali v občinsko ambulanco, kjer so ga iznova odklonili; Podvinskega so odpeljali na policijsko stražnico, kjer pa z umirajočim človekom tudi niso vedeli kaj začeti ter so ga poslali nazaj v občinsko ambulanco. Nečloveški igri je napravila konec smrt — starček je izdihnil v vozu, na cesti, brez pomoči. Pa pravimo, da smo kulturni in celo kristjani!

Finančna delegacija opozarja, da je izšel v Uradnem listu, štev. 117 z dne 31. decembra 1925 »Poziv našim

državljanom, lastnikom oспорjenih obveznic 2 odstotnega loterijskega posojila iz l. 1881., 4%nega konvertiranega posojila iz leta 1895 in 4%nega posojila iz leta 1909. Občinstvo se opozarja, da se ravna po tem razpisu.

Krekova mladina.

IVAN PETERLIN 25 LETNIK.

Dne 31. januarja 1926. proslavlja »Krekova mladina« jubilarja, kateri se je žrtvoval in zastavil vse svoje moči v vseh 25 letih našim odrom. Med tem časom si je mož pridobil mnogo priznanja in pohvale, kajti stal je vedno vsem društvom naklonjen in pomagal, kjer je mogel.

Svoje dramatično delo je začel l. 1901. v mladeniškem društvu v Rokodelskem domu, kjer je pa takoj pokazal svoj igralski talent in dobival v kratkem času tudi glavne vloge, kakor tudi pohvalo pri občinstvu.

Ko se je ustanovil l. 1903. na Turjaškem trgu Katoliški dom je bil tudi eden prvih, kateri je posvetil društvu vse svoje moči. Bil je tudi pri ustanovitvi Ljudskega odra, kateri se je ustanovil v gledališču, kjer je dolgo vrsto let deloval, kakor tudi v Rokodelskem domu. Čutil je pa kot delavec, da je potreben tudi pri mladinski delavski organizaciji »Krekovi mladini« in je takoj pri ustanovitvi pristopil kot član, kjer še danes deluje.

Izmed vseh iger, ki jih je preigral, so mu bile najljubše vloge: Grešnik v »Revčku Andrejčku«, Rihtar v »Divjem lovcu«, Gelb v »Na smrt obsojenih«, Miklavž Borštnik, francoski mer v »Naši krvi«, Šivanka, krojaški mojster v »Lumpaciju vagabundu« itd. Igral je tudi v »Revčku Andrejčku« na Ljudskem odru, v katerem je gostoval pokojni gledališki igralec Borštnik in v »Deborah«, v kateri je gostovala priljubljena igralka naše drame ga. Borštnikova.

Možu in jubilarju, ki je vztrajno deloval v vseh 25 letih, je naša dolžnost in dolžnost vseh kulturnih društev, da čim sijajneje proslavimo njegov jubilej.

Tebi, tovariš Peterlin, pa kličemo vsi Krekovi: »Še na mnoga leta!«

Iz centrale. Plenarna seja »Krekove mladine« se vrši na Svečnico ob 9. uri dopoldne v Ljubljani na Starem trgu 2.-I. v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze. — Predsednik.

Krekova mladina v Ljubljani vprizori v nedeljo, 31. t. m. ob pol 8. zv. v Ljudsk. domu igro »Miklova Zala«. Skupno s to igro proslavi naš tovariš Ivan Peterlin 25 letnico umetniškega delovanja na diletantskih odrih. Prosimo tem potom vsa kulturna društva, da se udeležijo te predstave. Ker je vpraševanje po vstopnicah veliko, prosimo, da nam sporočijo število zastopnikov, da jim rezerviramo vstopnice. Predprodaja vstopnic je od četrtega dalje vsaki dan od 8. zjutraj do 9. ure zvečer. Da damo priliko ogledati si to igro tudi ljubljanskim okoličanom, jo ponovimo v Ljudskem domu na Svečnico ob 3. uri popoldne. K obilni udeležbi vabi odbor.

Krekova mladina Zalog vprizori v nedeljo, 31. t. m., v Ljudskem domu v D. M. v Polju igro 4 dejank »Roza Jelodvorska«. Začetek predstave ob pol 4. uri popoldne. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Krekova mladina Zalog naznanja vsem članom in članicam, da se vrši redni občni zbor podružnice v nedeljo, 7. februarja, ob pol 3. uri po-

poldne v prostorih g. Kozjaka v Zalogu. Skupno z občinim zborom je tudi predavanje g. dr. Puntarja o temi: »Delavstvo in država«. Vabi se tem potom vse člane in članice, da se obnega zbora gotovo udeležijo. Po občnem zboru bo sprejemanje novih članov. — Odbor.

Krekova mladina Sneberje-Zadobrova je vprizorila v Ljudskem domu v Dev. Mar. v Polju »Meškovo« dramo »Pri Hrastovih«. Kljub snežnemu meteu je bila udeležba mnogoštevilna. V nedeljo, dne 31. jan. pa se »Pri Hrastovih« ponovi in sicer v Smartnem ob 3. uri popoldne. Cene sedežem navadne. Vabljeni vsi!

Dopisi.

Zabukovca. 15. januarja so delili pri nas glasovnice za volitve v Delavsko zbornico. Pri tem razdeljevanju so se odlikovali, kakor povsod, socialisti s svojo nasilnostjo. Vsake-mu delavcu so takoj silili kuverto v podpis z namenom, da jo mu precej po podpisu odvzamejo. Vsakdo se je moral z njimi boriti za glasovnico, katero so mu šele s kopo nečednih psokv prepustili. Takega terorja v Zabukovci ne pomnimo, niti za volitev v narodno skupščino. Potom okrajnega glavarstva se bomo pritožili na velikega župana v Mariboru in preskrbeli, da bo vsakdo prejel glasovnico, ki se je pritožil pri našem delavskem zaupniku. — Zavedno delavstvo se zgraža nad takim početjem socialnih demokratov.

Hrastnik. Prosveta: Dne 10. jan. je vprizoril dramatični odsek Kat. izobr. društva (Krekova mladina) izvirno viteško igro »Očetova kletev«. Obisk je bil nad vse pričakovanje velik. Igra se je 17. t. m. ponavljala v Društvenem domu v Trbovljah. Trboveljski orlovski odsek je imel 17. t. m. telovadno akademijo v Logarjevi dvorani v Hrastniku. Dne 30. in 31. t. m. popoldne ob 4. uri vprizori dramatični odsek Bralnega društva iz Trbovelj igro »Martin Krpan«. Tudi naša »Svoboda« deluje. Pod okriljem »Svobode« bo plesna šola, ker socialisti mislijo, da zna delavstvo le dobro plesati, pa je delavska izobrazba končana in socialno vprašanje rešeno. — **Krekova socialna šola.** Pod tem imenom se vrši v Hrastniku delavsko-socialni izobraževalni tečaj, na katerega bo imel vsak dostop, samo da se javi pri odboru. Po vsej verjetnosti se tečaj začne v soboto ob 5. uri zvečer, ter bo kakor upamo vsako soboto in nedeljo popoldne predavanje. Imena gg. predavateljev in spored: 1. Dr. Capuder: Zgodovina socialnih ved; 2. dr. Angelik Tominec: Temelji krščanskega družabnega reda; 3. profesor Jarc: o družbi; 4. dr. M. Božič: gospodarski in socialni kapitalizem; 5. dr. Puntar: delavstvo in država; 6. ing. Alojzij Žumer: zgodovinski pregled socialnih struj drugod in pri nas; 7. Jože Gostinčar: delavske strokovne, politične in prosvetne organizacije; 8. profesor Dolenc: zgodovina.

Jesenice. Volitve v Del. zbornico se pri nas vrše v takim napetju kot še nobene volitve do sedaj in prekašajo in uničujejo svobodno voljo in sploh vso demokracijo. Odvzemanje glasovnic se vrši v štadiju najhujšega nasilja in prevar. Tako je grozil socialistični obratni zaupnik: »Kuverto sem, ali te pa ne bom zastopal!«, kakor da bi to ne bilo protizakonito. Videli smo, da so naši ljudje dajali kuverte opremljene z našimi glasovnicami socialističnim agitatorjem, ker

so jih šikanirali. Radovedni smo, kaj bo s temi glasovnicami. »Neodvisni« so si pa prisvojili to oblast, da so se prve dni postavili pri vhodu, kjer so se dobile kuverte, in jih odvezali celo s silo in brez podpisa. Ko so jih člani zahtevali nazaj, so se še norčevali. — To bomo obravnavali še kje drugje. — Takšne so torej te »demokratske« volitve, ki so pač še hujše kot pod PP-režimom državnozborske. Dotičniki, ki so sestavljali ta volivni red so že gledali, da bo tak, da ga marsikdo ne bo razumel in da si na ta način zasigurajo večino. Če bodo te volitve potrjene, potem pač delavstvo ne sme več pričakovati svobode in pravice, ampak pustiti terorju njegove ogabne orgije.

Razno.

Kardinal Mercier umrl. V Bruslju je umrl kardinal Mercier. Pokojni belgijski kardinal je bil rojen 21. novembra l. 1851. in je postal l. 1882. profesor filozofije v Louvainu, l. 1906. nadškof v Malinesu in l. 1907. kardinal. Spisal je več znanstvenih razprav med drugim tudi knjigo o psihologiji ter je bil pospeševatelj nove scholastike. Kardinal Mercier je zaslovel zlasti med vojno, ko je neustrašeno protestiral proti nemški okupaciji Belgije, zlasti pa proti nasilnostim, ki so jih Nemci izvrševali v Belgiji. Velike so tudi kardinalove zasluge za idejo zedinjenja krščanskih cerkva. Vsemogočni naj obilo poplača pokojnemu kardinalu ves trud za blaginjo belgijskega naroda.

Mednarodni evharistični kongres se bo vršil od 20. do 24. junija t. l. v Chicagi v Ameriki. Računajo na 1 milijon gostov. Deset dni pred kongresom pride v Chicago 3000 duhovnikov iz drugih ameriških držav, da bodo pomagali spovedovati. Pri slavnostni službi bo pel zbor 50.000 šolskih otrok. V mestni dvorani bo velika razstava krščanske umetnosti. Po pontifikalni sv. maši bo velik sprevod ob jezerski obali v dolgosti treh milj. Govori bodo v raznih jezikih.

Kitajski list v Moskvi. V Moskvi je koncem decembra izšla prva številka lista »Ganj Djunj Bao« (»Naprejek«) kot glasilo zveze kitajskih državljanov SSSR.

Sam se je javil. Prvi kurjač na parniku »Hohenfels« se je hotel leta 1917 iznebiti svoje 18 letne zaročenke. Tajno jo je vzel seboj na parnik, kjer jo je ubil in vrgel truplo v peč, drugega dne pa je utopil preostale kosti v morju. O umoru ni nihče vedel in gotovo bi ostal prikrit, če bi zločinec ne imel vesti, ki ga je od tedaj naprej neprestano grizla. Po umoru se je oženil. Ko se mu je rodila hčerka, ji je dal ime umorjene. V zadnji božični noči si je pa vsled pekoče vesti hotel vzeti življenje. Žena ga je snela iz zanke. Nato se je sam javil policiji v Potsdamu, nakar je prišel v ječo.

Razširjajte »Pravico«!

Žika!

Poskusiti je treba, potem je odločitev lahka. Odločili se boste za **ŽIKO**, ki je in ostane najboljša in najbolj zdrava žitna kava!

Mica, ne zameri, ko sva se zadnjič pogovarjali glede konzuma, sem te pozabila vprašati, kje se morem vpisati v konzum?

Veš Tona, to je pa prav enostavno. Najbolje je, da greš v pisarno I. delavskega konzumnega društva, ki je v Ljubljani, Kongresni trg št. 2. Tam podpišeš pristopnico in plačaš vpisnine 5.— Din ter delež 25.— Din. Tam dobiš obenem tudi nakupovalno knjižico, s katero lahko kupiš blago v katerikoli ljubljanski prodajalni, in sicer: na Kongresnem trgu št. 2, Zaloški cesti št. 15, Celovski cesti št. 56, Dunajski cesti št. 36, kakor tudi v poljubni prodajalni te zadrage na deželi. Če ti ni prilično hoditi v pisarno, se pa lahko vpišeš tudi v vsaki prodajalni te zadrage, samo s to razliko, da v tem slučaju ne dobiš takoj nakupne knjižice ampak šele potem, ko jo dološlje pisarna.